



## LÝ QUANG DIỆU VIẾT VỀ CHÍNH TRỊ SINGAPORE

**Nguồn:** Lee Kuan Yew (2013). "Singapore: Politics", in L.K. Yew, *One Man's View of the World* (Singapore: Straits Times Press), pp. 205-216.

**Biên dịch:** Ngô Trần Thanh Hiền | **Hiệu đính:** Lê Hồng Hiệp

Một kết quả tổng tuyển cử như vào tháng 5/2011 sớm hay muộn cũng sẽ xảy ra. Đảng Hành động Nhân dân (People's Action Party – PAP) giành được trung bình 60,1% số phiếu trên toàn quốc và mất sáu ghế - kết quả tồi tệ nhất kể từ khi Singapore giành độc lập năm 1965. Sự thống trị gần như áp đảo của PAP trong các cuộc bầu cử trước đó đã không thể duy trì được về lâu dài. Nó từng xảy ra do thể chế lớn lên cùng nền độc lập của Singapore đã chứng kiến tiêu chuẩn sống tăng lên đáng kể từ một mức thấp. Cuối cùng, những cải thiện giảm tốc và trở nên kém rõ nét hơn. Một thể chế mới với những trải nghiệm sống khác sẽ bầu theo một tập hợp những cân nhắc mới hoàn toàn so với thể chế ông bà cha mẹ. Có những nhân tố ngắn hạn đặc biệt xung quanh (cuộc bầu cử) tháng 5/2011 khiến tình hình kém thuận lợi hơn cho PAP, như quyết định của Chủ tịch Đảng Công nhân (Workers' Party) Low Thia Kiang chuyển ra khỏi đơn vị bầu cử một đại diện Hougang và ra tranh cử tại đơn vị bầu cử đa đại diện (Group Representation Constituency - GRC)<sup>1</sup> Aljunied, và sự không hài lòng nói chung với những chính sách nhất định của chính phủ. Dù vậy, cuối cùng, việc để mất một đơn vị bầu cử đa đại diện vào tay phe đối lập sớm muộn cũng sẽ xảy ra.

<sup>1</sup> Ở Singapore, một số ghế được nhóm lại trong các GRC. Những đảng phái tranh cử tại khu vực bầu cử đa đại diện này đưa ra một danh sách các ứng viên, họ sẽ chiến thắng hoặc thất bại với tư cách cả nhóm. Trước 2011, PAP đã để mất các đơn vị bầu cử một đại diện, nhưng chưa bao giờ thất bại tại các đơn vị bầu cử đa đại diện.

Do đó, câu hỏi quan trọng hơn là: Từ đây chúng ta sẽ đi tới đâu? Câu trả lời phụ thuộc vào lựa chọn của PAP – phản ứng của nó trước những hoàn cảnh biến đổi – cũng như phụ thuộc vào các cử tri. Có vô số những yếu tố khó lường. Tuy nhiên, tôi chắc chắn một điều. Nếu, cuối cùng Singapore quyết định tiến tới hệ thống lưỡng đảng, thì chúng ta chắc chắn sẽ hướng tới sự tầm thường. Chúng ta sẽ mất đi hào quang và trở thành chỉ một chấm đỏ nhỏ bé buồn tẻ (trên bản đồ) nếu chúng ta tự nhủ: “Nhìn xem, để ý làm gì. Hãy là một thành phố bình thường thôi. Tại sao chúng ta nên cố gắng để tốt hơn các thành phố hoặc quốc gia khác?” Tôi sẽ rất lấy làm tiếc nếu Singapore tụt dốc theo con đường đó.

Vào ngày 22/08/2012, tôi nhận được một thiệp cảm ơn từ một người dân Singapore tên là James Ow- Yeong Keen Hoy. Từ nét chữ thảo thanh mảnh của ông, tôi đoán ít nhất ông cũng đã 50. Người trẻ ngày nay thích đánh máy hơn, và khi họ viết, đơn giản là họ không viết đẹp như vậy. Ông viết “Gia đình tôi biết ơn sâu sắc và đã hưởng lợi từ sự lãnh đạo cừ khôi và những đóng góp vững chắc của Ông giúp quốc gia chúng ta đạt được hoà bình, hạnh phúc, tiến bộ, thịnh vượng, đoàn kết và anh ninh trong suốt những năm qua. Xin gửi lời cảm ơn chân thành tới Ông. Cho phép chúng tôi vinh hạnh chúc Ông có được sự bình yên, niềm vui, trí tuệ, trường thọ và tất cả những gì tốt đẹp nhất trong những năm sắp tới. Và mong đất nước yêu dấu của chúng ta sẽ luôn được ban phước lành và bảo vệ. Tạ ơn chúa”.

Tôi trích dẫn tấm thiệp này một cách chi tiết để nhấn mạnh sự chuyển dịch lớn về ý thức từ thế hệ già, bao gồm người viết thiệp này, những người đồng niên và những người cao tuổi hơn, cho tới một thế hệ trẻ hơn nghiêm túc tận hưởng sự sung túc của Singapore. Những người như ông Ow-Yeong đã chứng kiến Singapore phát triển từ những năm 1960 bấp bênh, khi gian khổ và nghèo đói vẫn còn là quy luật hơn là ngoại lệ, tới Singapore sống động và mang tính quốc tế, cung cấp những công việc lương tốt cho dân số có trình độ học vấn cao. Nhiều người già Singapore cũng đang chuyển từ những túp lều lụp xụp tới những căn hộ cao tầng với tiện nghi hiện đại và khu vực phụ cận an toàn. Họ có hiểu biết tốt về những yêu cầu cấp thiết của quốc gia – cần làm những gì để tới được đây và cần những gì để duy trì thành công – cũng như tính dễ tổn thương của nó. Những cử tri trẻ không cùng chung quan điểm này. Được sinh ra ở Singapore khi đã đạt nhiều thành tựu, họ nhìn quanh – một hệ thống đang hoạt động tạo ra sự ổn định và của cải – và họ hỏi: “Phép màu ở đâu?”

Trong những lần bầu cử liên tục qua vài thập kỷ, PAP đã đảm bảo giành hoàn toàn hoặc gần như hoàn toàn các ghế trong Quốc hội bởi vì những người

thuộc thể hệ già chiếm đa số cử tri. Khi tôi là thủ tướng từ năm 1959 tới năm 1990, tình hình là nước dăng thuyền dăng. Người dân Singapore đã đưa PAP trở lại cầm quyền lần này tới lần khác với tuyệt đại đa số. Điều này cũng xảy ra sau khi Goh Chok Tong kế nhiệm tôi trong thời gian từ 1990 đến 2004. Nhưng cuối cùng, thủy triều đạt đỉnh, và rất khó để vượt đỉnh theo cách khiến cử tri đánh giá cao. Những người Singapore già hơn tiếp tục ủng hộ chúng tôi bởi vì họ lưu giữ ký ức của những năm về trước, và hiểu rằng việc quản trị tốt cũng quan trọng sau khi nền kinh tế đã trưởng thành – nếu không nói là còn quan trọng hơn. Những cử tri trẻ không hiểu điều đó, bởi vì họ tin rằng những gì chúng ta đạt được đã chắc chắn rồi.

Động lực nhân khẩu học cũng đóng vai trò quan trọng. Trong tổng tuyển cử 2001, tổng tuyển cử cuối cùng dưới thời Goh Chok Tong, PAP thắng áp đảo, đạt 75% phiếu bầu và chỉ bị mất 2 ghế. Trong số những cử tri năm đó, những người sinh trước Độc lập nhiều hơn hẳn những người sinh sau Độc lập với tỉ lệ 2:1. Năm 2011, tỉ lệ này đã bị đảo ngược. Những người sinh sau 1965 và trước đó chia theo tỉ lệ 51:49. Số phiếu của PAP giảm xuống còn 60% và phe đối lập thắng sáu ghế.

Tất nhiên, người ta cần xem xét những hoàn cảnh trực tiếp trong mỗi cuộc bầu cử. Những điều này bỗng trở nên rất quan trọng trong hai cuộc bầu cử ở trên. Năm 2001, vụ tấn công khủng bố 11/9 xảy ra và bầu không khí bất định toàn cầu có thể đã khiến một số cử tri gắn bó với đảng nào có lịch sử thực hiện những nguyện vọng của cử tri. Năm 2011, có ít nhất hai nhân tố gây phương hại đáng kể cho PAP.

Đầu tiên là thực tế người đứng đầu Đảng Công nhân Low Thia Kiang đã tạo ra cho luật sư kinh doanh quốc tế Chen Show Mao hình ảnh một ứng viên sáng giá. Ông ta có vẻ là một người tài năng. Low quyết định tham gia tranh cử tại Aljunied GRC, cùng với Chen và chủ tịch đảng Sylvia Lim. Thông điệp ngụ ý gửi tới cử tri thật rõ ràng: “Chúng tôi đang đặt tất cả trứng vào một rổ. Hãy để chúng tôi giành được một GRC”. Và họ đã giành được một GRC.

Tuy nhiên, Chen hoá ra lại không quá xuất sắc. Ở Quốc hội, ông ta đọc những bài diễn văn chuẩn bị sẵn, với lời văn được viết ra từ trước, nhưng trong những vòng hỏi đáp tiếp theo, ông ta trở nên bừa phứa. Nó chỉ đơn giản là không giúp gì cho ông ấy. Nếu ông ta có đầu óc nhạy bén, suy nghĩ thấu đáo các vấn đề, ông ấy nhất định đã làm rất tốt việc che giấu nó trong hoạt động của mình. Đây không chỉ là quan điểm của tôi. Những nhà báo đưa tin chính trị, và cử tri ngồi ở khu vực dành cho công chúng trong Quốc hội có thể cũng cùng chung cảm nhận. Sức nặng trong kỳ vọng của công chúng đối với ông, do ông ta có lý lịch khá ấn tượng, có lẽ cũng góp phần vào sự thất vọng.

Nhân tố còn lại có ảnh hưởng đáng kể tới kết quả bầu cử 2011 là sự không hài lòng đối với số lượng lớn người nước ngoài. Không may thay, lựa chọn của chúng ta trong vấn đề này trở nên rất hạn chế bởi vì chúng ta không sinh nở. Nếu chúng ta không nhận người nhập cư và công nhân nước ngoài, đất nước này sẽ sụp đổ. Chính phủ đang điều tiết dòng nhập cư tới một mức độ gây ra ít sự khó chịu hơn. Nhưng sự không hài lòng sẽ còn tiếp tục, bởi vì thậm chí khi những công ty vận tải có tăng thêm dịch vụ xe bus và tàu điện, thì mỗi ngày hành khách phải chịu đựng một chuyến đi đông nghẹt là một ngày bực bội đối với anh ta.

Tuy nhiên, cách nghĩ đúng đắn về những xu hướng lớn, là gạt những nhân tố ngắn hạn này qua một bên. Bạn phải hỏi bản thân, nếu bạn nhắc những nhân tố này ra khỏi phương trình vào đợt bầu cử tiếp theo hoặc sau đó, mọi sự liệu có trở lại bình thường như trước 2011 không? Tôi tin rằng câu trả lời là dứt khoát không. Vấn đề ở đây không phải là một ứng viên nhất định hoặc một quyết sách của chính phủ nhất định không được ưa thích. Nó là khát vọng thầm kín của những cử tri trẻ tuổi mong có nhiều cạnh tranh chính trị hơn nữa.

Những gì xảy ra từ đây sẽ được xác định, ít nhất một phần, dựa trên hành động của PAP và đảng đối lập. Liệu đảng đối lập có đáp ứng kỳ vọng mà họ nỗ lực xây dựng cho chính mình và trở thành Đảng đối lập ở một nước thuộc thế giới thứ nhất hay không? Liệu họ có thể thuyết phục đủ những người giỏi – bằng với số những đại biểu thành viên nội các của PAP – cùng gia nhập? Tôi nghi ngờ điều này. Rất ít những người thành công trong kinh doanh hoặc học thuật hoặc những nghề chuyên môn sẵn lòng ngồi ở hàng ghế đối lập bốn hoặc năm nhiệm kỳ trước khi họ (có thể) thành lập chính phủ. Nếu muốn tham gia chính trị, tốt hơn cả là bạn nên gia nhập PAP. Đó là một tổ chức sẵn có với thành tích đã được chứng minh.

PAP cũng không ngồi yên một chỗ. Đảng tiếp tục tiến cử những con người trẻ tuổi, khả tín và nghiêm túc, những người sẽ vươn tới một thế hệ cử tri mới và nỗ lực giành niềm tin của họ. Năm 2011 chúng tôi giới thiệu một trong những ứng viên nổi bật nhất, người đã tiếp tục thành công và được giao chức. Heng Swee Keat, giờ là Bộ trưởng Bộ Giáo dục, là thư ký riêng tốt nhất tôi từng có. Đáng tiếc duy nhất là anh ấy hơi nhỏ con, điều tạo nên sự khác biệt trong một cuộc tuần hành. Nhưng anh ta là một trong những bộ óc giỏi nhất trong số những cán bộ tôi từng làm việc cùng. Có những người khác chúng tôi giới thiệu giờ cũng ở trong Nội các: Chan Chun Sing, Tan Chuan-Jin và Lawrence Wong. Chúng tôi nói với cử tri: “Đây là phẩm chất của những người chúng tôi vận động gia nhập Đảng. Chúng tôi không chờ đợi tới chết”. Liệu phe đối lập có thể sản sinh ra thế hệ trẻ giống các bộ

trưởng của PAP, chưa nói đến những nhân vật giống Thủ tướng Lý Hiển Long hoặc Phó thủ tướng Teo Chee Hean và Tharman Shanmugaratnam?

Tuy nhiên, có lẽ cuối cùng những người Singapore trẻ tuổi, bất chấp nỗ lực nhiệt thành của PAP, sẽ không chỉ muốn nhiều cạnh tranh chính trị hơn, mà còn cả một hệ thống lưỡng đảng đầy đủ. Họ có quyền chọn lựa. Sau rốt, mỗi thế hệ Singapore quyết định cho chính họ loại hình nhà nước họ muốn xây dựng và muốn tổ chức xã hội thế nào. Nhưng tôi hi vọng những người trẻ sẽ không ra quyết định một cách nhẹ dạ và sẽ cân nhắc thận trọng những mất mát họ có thể chịu đựng. Chính họ sẽ phải sống với hệ quả, chứ không phải tôi, hoặc những người cùng thế hệ với tôi. Chúng tôi sẽ không còn khi hệ quả bắt đầu phát tác.

Vấn đề lớn nhất với hệ thống lưỡng đảng là một khi nó đã hình thành, những người giỏi nhất sẽ chọn không tham dự vào chính trị. Được bầu sẽ là một canh bạc. Những chiến dịch tranh cử sẽ có xu hướng trở nên vô văn hoá, thậm chí ác hiểm một cách không cần thiết. Nếu bạn có tài và đang làm tốt công việc của mình, tại sao bạn lại mạo hiểm – không chỉ lợi ích của chính mình mà còn của gia đình – bằng việc ra tranh cử? Bạn có lẽ sẽ thích tránh xa phiền phức và tận hưởng cuộc sống thoải mái của mình.

Tất nhiên, một nhiệm vụ khó khăn của chúng tôi là thuyết phục được những người giỏi nhất và tận tụy nhất đứng ra tranh cử tại mỗi cuộc tổng tuyển cử. Bởi vì đất nước đang phát triển tốt, việc tìm kiếm những người sẵn sàng từ bỏ những công việc hoàn hảo ngoài chính trị trở nên rất khó khăn. Sẽ còn khó hơn nhiều nếu chúng ta trở thành một hệ thống lưỡng đảng. Nó không chỉ có nghĩa là đội A của chúng ta sẽ bị sè đôi, hoặc chúng ta sẽ có một đội A nắm quyền một nửa thời gian, và đội B nắm quyền một nửa thời gian còn lại. Không, kết quả còn tệ hơn nhiều một trong hai viễn cảnh trên. Chỉ đơn giản là đội A – và có khả năng là cả đội B – sẽ thấy chán chường với chính trị và tập trung theo đuổi những điều khác. Bạn sẽ có đội ngũ C, D hoặc E bước vào thay thế.

Nếu chúng tôi không chắc chắn làm sao cho, giả dụ như, Lim Kim San thắng cử, thì tôi sẽ rất khó thuyết phục anh ta tham gia làm chính trị. Một khi nó trở thành một tình huống bất định có thể thế này hay thế khác, phản ứng thông thường là để người khác làm việc đó. Nhưng trong trường hợp này, chúng tôi đã đặt anh ta vào chiếc ghế nơi chúng tôi có thể nói với sự tự tin rằng anh ấy sẽ thắng cử. Và sẽ là một mất mát lớn cho Singapore nếu anh ta không gia nhập (chính trị). Đây là người đã gây dựng nên Ban Nhà ở và Phát triển Bất động sản (Housing and Development Board - HDB), cơ quan phụ trách nhà công, mà nếu không có nó đất

nước này đã rất khác. Nếu Singapore cho phép những người tầm thường quản lý chính phủ, nó sẽ chìm ngấm và trở thành một thành phố tầm thường.

Nếu bạn nhìn vào những quốc gia khác đã vận hành hệ thống lương đảng, bạn sẽ đi tới cùng một kết luận. Ở Anh, nếu bạn nhìn vào danh sách tốt nghiệp loại ưu của Oxford hoặc Cambridge và dò lại sự nghiệp của họ, bạn sẽ thấy những người này cuối cùng không đi vào chính trị mà làm ở ngân hàng, tài chính và các ngành nghề chuyên môn khác. Những thành viên nội các trong Quốc hội thường không phải những người từ nhóm xuất sắc nhất. Họ không phải xuất thân từ những luật sư hay bác sĩ giải phẫu giỏi nhất. Động lực tương tự cũng tồn tại ở Mỹ. Giám đốc điều hành của một công ty thuộc bảng danh sách Fortune 500 có cuộc sống tốt đẹp hơn nhiều, và vị trí này một cách tự nhiên sẽ thu hút nhiều ứng viên có năng lực hơn là những người ganh đua trở thành tổng thống Mỹ. Nhưng sự khác biệt giữa Singapore và các quốc gia kia – Mỹ và Anh – là họ sẽ tiếp tục phát triển bất chấp chính phủ ở mức trung bình, nhưng chúng ta thì không. Đây là một đất nước nhỏ bé không có tài nguyên thiên nhiên và ở giữa một khu vực biến động về mặt lịch sử. Ở đây yêu cầu một sự lãnh đạo đặc biệt.

Thậm chí như tình hình hiện tại, chúng ta đáng tiếc đã làm cho hệ thống giảm thu hút đối với những người tài giỏi nhất bằng việc giảm lương bộ trưởng. Nếu tôi là một Bộ trưởng Nội các tại thời điểm sự thay đổi được đưa ra thảo luận, tôi sẽ vẫn kiên định với công việc. Nhưng thế hệ các bộ trưởng trẻ hơn quyết định đi theo xu hướng. Sự thực là không đất nước nào trên thế giới này trả lương cho bộ trưởng cao như chúng ta. Nhưng đúng là không có một hòn đảo nào phát triển như Singapore: lấp lánh, sạch sẽ, an toàn, không tham nhũng và tỉ lệ tội phạm thấp. Bạn có thể đi dạo phố hoặc chạy bộ thể dục buổi tối. Phụ nữ sẽ không bị cướp giật ban đêm. Cảnh sát không nhận hối lộ, và nếu họ được đút lót, sẽ có hệ lụy chờ người đút lót. Chẳng có gì là ngẫu nhiên. Cần phải xây dựng một hệ sinh thái đòi hỏi những bộ trưởng được trả lương cao.

Với mỗi lần lương bị giảm, sự hi sinh của một bộ trưởng – từ bỏ nghề nghiệp chuyên môn hoặc công việc ngân hàng – trở nên lớn hơn. Một vài người cuối cùng sẽ tự nhủ: “Tôi không ngại làm trong nửa nhiệm kỳ, hai năm rưỡi, như một hình thức công ích quốc gia. Nhưng làm thêm nữa thì, câu trả lời sẽ là không, xin cảm ơn, không”. Kết quả cuối cùng sẽ là một chính phủ kiểu cửa xoay người ra kẻ vào, mà tất yếu sẽ dẫn tới việc thiếu sự hiểu biết sâu sắc về vấn đề hoặc động lực để nghĩ về vấn đề với tầm nhìn dài hạn.

Singapore sẽ vẫn tồn tại trong 100 năm nữa không? Tôi không chắc lắm. Mỹ, Trung Quốc, Anh, Australia – những nước này sẽ vẫn tồn tại trong 100 năm tới.



Nhưng Singapore chưa bao giờ là một quốc gia cho tới gần đây. Thế hệ những người Singapore trước đây đã phải xây dựng nơi này từ con số không – và chúng tôi đã làm việc đó thật tốt. Khi tôi dẫn dắt đất nước, tôi làm những gì có thể để củng cố những thành quả của chúng ta. Goh Chok Tong cũng vậy. Và bây giờ, dưới thời Lý Hiển Long và cộng sự, đất nước này sẽ còn phát triển tốt đẹp trong ít nhất 10 đến 15 năm tới. Nhưng sau đó, hành trình mà chúng ta đi sẽ phụ thuộc vào sự lựa chọn của thế hệ trẻ Singapore. Dù những sự lựa chọn đó có là gì đi nữa, tôi tuyệt đối chắc rằng nếu Singapore có một chính phủ yếu kém thì chúng ta coi như xong. Đất nước này sẽ chìm ngấm vào hư vô.

## Hỏi - Đáp

**Hỏi:** *Có phải chúng ta đang chứng kiến một hình thức chính phủ dân túy hơn sau cuộc bầu cử 2011 không?*

**Đáp:** Không, tôi không nghĩ như thế. Chúng tôi mất một GRC, 6 ghế trong Quốc hội. Đó không phải thảm họa.

**Hỏi:** *Ông nói PAP đã cử ra những ứng viên tốt sau đó được bầu vào Nội các, như Heng Swee Keat. Nhưng một số người thuộc thế hệ trẻ có vẻ như muốn có nhiều nghị sĩ đối lập hơn, bất chấp chất lượng...*

**Đáp:** Tôi không thể dự đoán hoặc phủ định họ sẽ chọn ai sau rốt.

**Hỏi:** *Nhưng đây là xu hướng mà ông lo ngại phải không?*

**Đáp:** Không, tôi xong việc rồi. Tôi đã 89 tuổi. Tôi có lo ngại thế giới sắp tới ngày tận thế không? Tôi xong việc rồi. Tôi đã tạo dựng một hệ thống sạch sẽ, đãi ngộ hiền tài, và công khai.

**Hỏi:** *Nhưng ông tin nếu họ quyết định thiết lập hệ thống lưỡng đảng, Singapore tất yếu sẽ trở thành tầm thường đúng không?*

**Đáp:** Tất yếu. Và, như tôi đã nói, nếu thế hệ trẻ giữ quan điểm là chúng ta chỉ cần là một thành phố hay đất nước bình bình, thì điều này sẽ xảy đến.

**Hỏi:** *PAP liệu có mất quyền lực trước thời điểm đó không?*

**Đáp:** Tôi không chắc liệu PAP có nắm quyền trong 3, 4, 5 cuộc bầu cử sau lần này không.

**Hỏi:** *Nhưng nếu PAP đủ sức thay đổi và theo kịp những kỳ vọng của người dân...*

**Đáp:** Không, anh nói cho tôi nghe họ nên thay đổi thế nào và những kỳ vọng đó là gì.

**Hỏi:** *Ví dụ, nhiều người muốn những giá trị cốt lõi của PAP nhưng là một cái gì đó có tình người hơn.*

**Đáp:** Có tình người hơn? Nói rõ xem nào.

**Hỏi:** *Một, bộ trưởng không có vẻ chuyên quyền. Hai, chi tiêu nhiều hơn vào các vấn đề xã hội. Điều này tất nhiên đi cùng với những hệ quả tài chính. Đây là hai yêu cầu cốt lõi của người dân.*

**Đáp:** Anh nói "chuyên quyền" là có ý gì?

**Hỏi:** *Ít rao giảng hơn. Có lẽ nên có nhiều tham vấn hơn trong việc thiết lập chính sách.*

**Đáp:** Đó là những thứ anh học được từ Teo Chee Hean và Tharman Shanmugaratnam.

**Hỏi:** *Có những lời bàn tán trong và sau cuộc tổng tuyển cử về việc PAP phải tự cải biến mình.*

**Đáp:** Không, bàn tán của ai vậy?

**Hỏi:** *George Yeo là một trong số những người đưa ra nhận xét đó.*

**Đáp:** Không, không. George Yeo thua rồi. Và mỗi thất bại phải đi kèm với một sự tái tư duy triệt để. Nhưng nó không có nghĩa là thay đổi trong giá trị và chính sách cơ bản của bạn.

**Hỏi:** *Về mức lương của các bộ trưởng, ông có tin là chính phủ đang chiều theo quá mức những cảm tính của người dân?*

**Đáp:** Không, tôi không nói họ chiều theo những cảm tính của người dân. Họ đang cố đáp ứng thay đổi trong tâm trạng người dân mà thôi.

**Hỏi:** *Nhưng theo quan điểm của ông, với cái giá phải trả.*

**Đáp:** Đương nhiên.

**Hỏi:** *Nhưng thậm chí với mức lương bộ trưởng cao, nhiều nghị sĩ PAP vẫn được tuyển từ khu vực công hơn là từ khu vực tư.*

**Đáp:** Không, không. Tôi có Lim Kim San. Tôi có một vài người khác nữa.

**Hỏi:** *Nhưng đó là một thời kỳ khác, khi mức lương không giống như ngày nay.*

**Đáp:** Không, anh không được nói như vậy. Mức lương cũng là vấn đề. Nếu sự hi sinh là quá lớn, anh ta sẽ rời bỏ sau một nhiệm kỳ. Nhưng sau đó anh ta dính vào công việc và đã xây dựng nên HDB, và giờ đây thì ai cũng có một căn nhà. Sau một nhiệm kỳ anh ta cảm thấy đó là điều đáng làm.



**Hỏi:** Ông lo ngại gì nhất về Singapore?

**Đáp:** Tôi chẳng có lo ngại nào cả. Tôi đã xong việc rồi. Tôi đã tìm thấy người kế nhiệm và chuyển giao cho một thể hệ khác. Tôi chẳng thể làm gì hơn. Tôi không thể sống mãi như một người 40 hoặc 50 tuổi trẻ trung tràn đầy sinh lực.

**Hỏi:** Nhưng thỉnh thoảng ông cảm thấy buồn khi nhìn vào những gì đang chờ đợi Singapore ở phía trước không?

**Đáp:** Nói thật với anh, tôi cam chịu chấp nhận những gì sẽ xảy ra. Chẳng việc gì phải buồn cả. Nó tùy thuộc vào thể hệ đang lớn lên bây giờ đây, những gì họ sẽ làm. Họ có chia sẻ những giá trị của thể hệ cha mẹ họ không?

**Hỏi:** Liệu chúng ta có thể đạt tới một điểm cân bằng mà không phải là sự thống trị áp đảo của PAP như trong quá khứ cũng không phải là một hệ thống lưỡng đảng, mà là một điểm nào đó ở giữa? Có lẽ là, 1/3 là đối lập, 2/3 là đảng cầm quyền...

**Đáp:** Anh có nghĩ điều đó khả thi không? Nếu anh có 3 đứa con, liệu anh có thể thuyết phục 2 trong số chúng bầu cho PAP và đứa kia cho phe đối lập không?

---

## GIỚI THIỆU DỰ ÁN NGHIENCUUQUOCTE.NET

---

### Mục đích

*Nghiencuuquocte.net* là một dự án phi chính trị, phi lợi nhuận nhằm mục đích phát triển nguồn học liệu chuyên ngành nghiên cứu quốc tế bằng tiếng Việt và thúc đẩy việc học tập, nghiên cứu các vấn đề quốc tế tại Việt Nam.

### Lý do ra đời

Trong khi số người học tập và nghiên cứu về các vấn đề quốc tế ở Việt Nam ngày càng gia tăng thì việc tiếp cận các tài liệu mang tính học thuật của thế giới về lĩnh vực này còn rất hạn chế vì hai lý do: Thứ nhất, các tài liệu này thường phải trả phí mới tiếp cận được, trong khi các trường đại học và viện nghiên cứu của Việt Nam hầu như không có chi phí trang trải. Thứ hai, các tài liệu này chủ yếu được xuất bản bằng tiếng Anh, khiến nhiều sinh viên, nhà nghiên cứu, và đặc biệt là quảng đại độc giả quan tâm đến các vấn đề quốc tế nói chung, gặp khó khăn trong việc tiếp thu, lĩnh hội. *Nghiencuuquocte.net* ra đời với hi vọng sẽ góp phần khắc phục được các vấn đề trên.

### Hoạt động chính

Hoạt động chính của *Nghiencuuquocte.net* là biên dịch sang tiếng Việt và xuất bản trên website của mình các nguồn tài liệu mang tính học thuật bằng tiếng Anh về lĩnh vực quan hệ quốc tế, bao gồm chính trị quốc tế, kinh tế quốc tế, và luật pháp quốc tế.

Các tài liệu này chủ yếu là các bài báo trên các tạp san quốc tế, các chương sách, hoặc các tài liệu tương ứng, đã được xuất bản bởi các nhà xuất bản, các trường đại học và viện nghiên cứu có uy tín trên thế giới.

Dự án ưu tiên biên dịch và xuất bản:

- Các bài viết mang tính nền tảng đối với lĩnh vực nghiên cứu quốc tế;
- Các bài viết có nhiều ảnh hưởng trong lĩnh vực này;
- Các bài viết liên quan trực tiếp hoặc có ảnh hưởng, hàm ý gián tiếp đến Việt Nam;
- Các bài viết được đông đảo độc giả quan tâm.

Trang chủ dự án: <http://nghiencuuquocte.net/>

Thông tin thêm về Dự án: <http://nghiencuuquocte.net/about/>

Danh mục các bài đã xuất bản: <http://nghiencuuquocte.net/muc-luc/>

Theo dõi Dự án trên Facebook: <https://www.facebook.com/DAnghiencuuquocte>

Ý kiến đóng góp và mọi liên hệ xin gửi về: Lê Hồng Hiệp, [nghiencuuquocte@gmail.com](mailto:nghiencuuquocte@gmail.com)

---